

กล่มปิ้งในฐานะพื้นที่พักผ่อนเชิงนันทนาการ: กลไกการสร้างสุขภาวะ
และทิศทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Glamping as a Recreational Accommodation Space: Mechanisms
for Well-being and Directions for Sustainable Development

เดชภณ ทองเต็ม¹ พรหมลิขิต อุรา² และ สุดาภรณ์ สมัครผล³

¹สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

²สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

³สาขาวิชาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตศรีสะเกษ

Tachapon Tongterm¹ Promlikit Ura² and Sudaporn Samakphol³

¹Department of Sport Science, Faculty of Liberal Arts and Sciences, Sisaket Rajabhat University

²Department of Tourism and Hotel, Faculty of Business Administration and Accounting,
Sisaket Rajabhat University

³Department of Tourism and Recreation, Faculty of Liberal Arts, Thailand National Sports University,
Sisaket Campus

วันที่รับ (Received) : 6 February 2025

วันที่แก้ไขเสร็จ (Revised) : 11 December 2025

วันที่ตอบรับ (Accepted) : 14 December 2025

บทคัดย่อ

กล่มปิ้งสะท้อนพลวัตการเปลี่ยนผ่านของกิจกรรมนันทนาการจากการตั้งแคมป์เชิงเอาต์ดอร์สู่การพักผ่อนเชิงพื้นที่ที่ผสมผสานความสะดวกสบายเข้ากับการอยู่ร่วมธรรมชาติอย่างมีความหมาย จนกลายเป็นรูปแบบนันทนาการร่วมสมัยที่ตอบสนองต่อวิถีชีวิตของผู้คนในยุคดิจิทัลซึ่งแสวงหาความสมดุลระหว่างเทคโนโลยีกับธรรมชาติ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์พลวัตและความแตกต่างเชิงโครงสร้างของกล่มปิ้งในฐานะนันทกรรมนันทนาการ 2) พัฒนารอบแนวคิดนันทนาการกล่มปิ้ง (Glamping Recreation Framework: GRF) เพื่ออธิบายกลไกที่ส่งเสริมสุขภาวะองค์รวม 3) วิเคราะห์บริบทไทยเพื่อประเมินศักยภาพของกล่มปิ้งในฐานะพื้นที่นันทนาการสร้างสรรค์และฐานเศรษฐกิจใหม่ และ 4) เสนอแนวทางพัฒนาเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับกล่มปิ้งให้เป็นรูปแบบนันทนาการที่ยั่งยืน ซึ่งอาศัยการวิเคราะห์เชิงแนวคิดและการสังเคราะห์วรรณกรรมอย่างบูรณาการ เพื่อนำเสนอกรอบแนวคิดนันทนาการกล่มปิ้งและประเมินศักยภาพของกล่มปิ้งในบริบทไทยร่วมสมัย ผลการสังเคราะห์ชี้ให้เห็นว่ากล่มปิ้งมีได้จำกัดอยู่เพียงการพักผ่อนหรูหรา แต่ทำหน้าที่เป็นระบบนันทนาการเชิงบูรณาการที่สร้างสมดุลระหว่างความต้องการทางกายภาพและจิตใจ ผ่านกระบวนการพักผ่อน พื้นที่ และการอยู่ร่วมในสังคมของผู้เข้าร่วม โดยสามารถอธิบายกลไกการทำงานผ่านกรอบ GRF ซึ่งบูรณาการการฟื้นฟูความสนใจ ภาวะลื่นไหล และการมีส่วนร่วมเชิงลึกให้เป็นเส้นทางประสบการณ์เดียวกัน ส่งผลให้กล่มปิ้งทำหน้าที่ทั้งในฐานะพื้นที่ฟื้นฟูสุขภาวะและเวทีสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างสมดุล อีกทั้งผลการวิเคราะห์บริบทไทยสะท้อนภาวะสองขั้วของนันทนาการร่วมสมัยที่ผสมผสานความสะดวกสบายเข้ากับการตัดขาดจากเทคโนโลยี จนนำไปสู่รูปแบบการพักผ่อนที่ตอบสนองทั้งความสุข ความสงบ และคุณค่าทางสังคมร่วมสมัย นอกจากนี้ บทความยังได้เสนอแนวทางพัฒนาเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับกล่มปิ้งให้เป็นระบบนันทนาการที่ยั่งยืน โดยประสานหลักการของการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่เข้ากับการออกแบบประสบการณ์ตาม GRF พร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อการจัดการทรัพยากรอย่างหมุนเวียน การออกแบบเชิงนิเวศ และความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ผู้ประกอบการ และ

ชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้แกลมปี้งมีบทบาทสนับสนุนสุขภาวะ เศรษฐกิจฐานราก และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างรอบด้าน

คำสำคัญ: แกลมปี้ง; นันทนาการร่วมสมัย; สุขภาวะองค์รวม; นันทนาการเชิงสร้างสรรค์; การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

Glamping reflects the dynamic transition of recreational activities from survival-based camping to a restorative form of leisure that meaningfully integrates comfort with immersion in nature, becoming a contemporary recreation model that aligns with the lifestyles of the digital age in which individuals seek balance between technological engagement and natural connection. This article aims to 1) analyze the dynamics and structural differences of glamping as a recreational innovation, 2) develop the Glamping Recreation Framework (GRF) to explain mechanisms that promote holistic well-being, 3) examine the Thai context to assess the potential of glamping as a creative recreational space and an emerging economic base, and 4) propose strategic development directions to elevate glamping into a sustainable recreation model. The study is grounded in conceptual analysis and an integrative synthesis of relevant literature to articulate the GRF and evaluate the contemporary potential of glamping in Thailand. The synthesis indicates that glamping is not merely a form of luxury accommodation but operates as an integrated recreational system that harmonizes physical and psychological needs through processes of rest, restoration, and social engagement. Its underlying mechanism can be explained through the GRF, which integrates attention restoration, flow state, and deep engagement into a coherent experiential pathway, enabling glamping to function simultaneously as a restorative well-being setting and a platform for balanced social interaction. Analysis of the Thai context further highlights the bipolarity of contemporary recreation, whereby comfort is interwoven with intentional digital disconnection, producing leisure experiences that address happiness, tranquility, and contemporary social value. In addition, this article proposes strategic development directions to advance glamping toward a sustainable recreational system by aligning principles of regenerative tourism with GRF-based experiential design, emphasizing circular resource management, ecological design, and structured cooperation among government agencies, entrepreneurs, and local communities. These strategies aim to reinforce glamping's role in promoting well-being, strengthening the grassroots economy, and supporting environmental sustainability.

Keywords: Glamping; Contemporary Recreation; Holistic Well-being; Creative Recreation; Sustainable Development

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 มนุษย์ดำรงชีวิตท่ามกลางแรงกดดันที่เพิ่มทวีจากการเร่งตัวของสังคมสมัยใหม่และกระแสดิจิทัลที่แทรกซึมในทุกห้วงของการดำรงอยู่ โดยโลกเสมือนค่อย ๆ กินพื้นที่ของโลกจริง ทั้งในด้านการทำงาน การสื่อสาร และแม้กระทั่งการพักผ่อน จนทำให้วิถีชีวิตของผู้คนผูกติดกับจังหวะของเทคโนโลยีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความเร่งรัดนี้ก่อให้เกิดความเหนื่อยล้า ความสับสนทางอารมณ์ และความรู้สึกแยกขาดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นฐานสำคัญของความสุขภายใน (Angelini, 2023) หลายคนจึงพบว่าตนเองเสพติดพื้นที่ที่เสมือน

มากขึ้น ขณะเดียวกันกลับห่างจากความสัมพันธ์ที่เป็นประสบการณ์ตรงมากขึ้นตามไปด้วย นำไปสู่ความโดดเดี่ยวที่ไม่อาจเยียวยาด้วยเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว (Lu et al., 2024) ซึ่งเมื่อโลกเสมือนกลายเป็นพื้นที่หลบหนีจากความจริง การกลับออกไปเผชิญภูมิทัศน์ธรรมชาติและการอยู่กับสภาวะเรียบง่ายของธรรมชาติ จึงกลายเป็นการฟื้นคืนความสงบ ความหมาย และตัวตนบางประการที่ขาดหายไป โดยการเดินออกจากจอไปยืนท่ามกลางลม แสงแดด และเสียงธรรมชาติ จึงไม่ใช่เพียงกิจกรรมพักผ่อน แต่เป็นกระบวนการเยียวยาทางจิตวิญญาณที่ช่วยปรับสมดุลระหว่างโลกภายในและโลกภายนอกอย่างละเอียดลึกซึ้ง (Craig, 2025)

จากบริบทดังกล่าว “กล่มปิ้ง (Glamping)” จึงมิได้เป็นเพียงการตั้งแคมป์ในรูปแบบสะดวกสบายตามที่เข้าใจกันทั่วไป หากแต่ได้พัฒนาเป็นพื้นที่พักผ่อนเชิงนันทนาการซึ่งผสานความหรูหราและความใกล้ชิดธรรมชาติเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน รูปแบบนี้เกิดจากพลวัตทางสังคมที่แสวงหาประสบการณ์พักผ่อนที่ให้ทั้งความสบาย ความปลอดภัย และความหมายทางอารมณ์ (ดังภาพที่ 1) เป็นเหตุให้กล่มปิ้ง เติบโตอย่างรวดเร็วทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาค (Colesnicova et al., 2024) โดยได้รับอิทธิพลจากกระแสท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความต้องการเสริมสร้างสุขภาวะองค์รวมของมนุษย์ยุคใหม่ (Bikmetov et al., 2024) สำหรับบริบทไทย การเติบโตของกล่มปิ้งเห็นได้อย่างเด่นชัดในเชียงใหม่ ปาย เขาใหญ่ และกาญจนบุรี ซึ่งตอบสนองกลุ่มผู้บริโภคที่ต้องการความสบายภายใต้ความเรียบง่ายของธรรมชาติ (Khlaikaw & Kheovichai, 2023)

ภาพที่ 1 ตัวอย่างการเข้าร่วมกิจกรรมกล่มปิ้งในประเทศไทย
ที่มา : <https://today.line.me/th/v2/article/ML2ry5Q>

ในมิติของกลไกทางนันทนาการ กล่มปิ้งทำหน้าที่เป็นพื้นที่ฟื้นฟูสุขภาวะองค์รวมที่ลดภาระทางกายและจิตใจผ่านการออกแบบที่ผสานสิ่งอำนวยความสะดวกเข้ากับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ (Hanafiah et al., 2025) ช่วยให้ผู้เข้าร่วมเกิดภาวะฟื้นฟูสมาธิ ลดความเครียด และกลับมามีความชัดเจนทางอารมณ์ตามหลักการฟื้นฟูความสนใจ (Kaplan & Kaplan, 1989 อ้างถึงใน Craig, 2025) ขณะเดียวกัน กล่มปิ้งยังสะท้อนพลวัตของพื้นที่นันทนาการเชิงสองชั่วที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมเลือกได้ทั้งการเชื่อมต่อเทคโนโลยีแบบสมาร์ทแคมป์ หรือการปลดปล่อยจากโลกดิจิทัลผ่านแนวคิดนันทนาการเพื่อการพักจากสื่อดิจิทัล (Digital Detox Recreation) รวมถึงมีบทบาทต่อความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ชุมชน และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับพื้นที่ (Dashchuk et al., 2024; กุลแก้ว คล้ายแก้ว และ คณิต เขียววิชัย, 2566; กุลแก้ว คล้ายแก้ว และสุรางคณา พิพัฒน์โชคไชโย, 2567) อย่างไรก็ตาม แม้กล่มปิ้งจะถูกศึกษาในมิติธุรกิจและการตลาดอย่างกว้างขวาง แต่การทำความเข้าใจเชิงลึกในฐานะพื้นที่พักผ่อนเชิงนันทนาการที่มีโครงสร้าง กลไกและผลลัพธ์ต่อสุขภาวะยังขาดการสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ นำไปสู่ช่องว่างสำคัญทางวิชาการที่จำเป็นต้องได้รับการจัดระเบียบองค์ความรู้ใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทไทยและแนวโน้มการพักผ่อนร่วมสมัย ซึ่งภายใต้ช่องว่างขององค์ความรู้ดังกล่าว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์พลวัตและความแตกต่างเชิงโครงสร้างของกล่มปิ้งในฐานะนันทกรรมนันทนาการ

2. เพื่อพัฒนารอบแนวคิดนันทนาการกล่มปิ้ง (Glamping Recreation Framework: GRF) เพื่ออธิบายกลไกที่ส่งเสริมสุขภาวะองค์กร
3. เพื่อวิเคราะห์บริบทไทยเพื่อประเมินศักยภาพของกล่มปิ้งในฐานะพื้นที่นันทนาการสร้างสรรค์และฐานเศรษฐกิจใหม่
4. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับกล่มปิ้งให้เป็นรูปแบบนันทนาการที่ยั่งยืน โดยผู้เขียนคาดหวังว่าการสังเคราะห์ครั้งนี้จะช่วยวางรากฐานทางวิชาการสำหรับการเข้าใจบทบาทของกล่มปิ้งในสังคมไทยอย่างรอบด้าน และเป็นจุดตั้งต้นในการพัฒนานโยบายและการจัดการด้านนันทนาการที่ตอบโจทย์สังคมดิจิทัลในอนาคต

พื้นฐานแนวคิดและพลวัตของกล่มปิ้งในฐานะนวัตกรรมนันทนาการ

พลวัตของกล่มปิ้งสะท้อนการปรับตัวของวัฒนธรรมการพักผ่อนจากรูปแบบการตั้งแคมป์เชิงเอาต์รูด ไปสู่ประสบการณ์เชิงสุนทรีย์ที่ผสมผสานธรรมชาติ ความสะดวกสบาย และเทคโนโลยีอย่างสมดุล การทำความเข้าใจฐานคิดและแรงขับเคลื่อนดังกล่าวจึงเป็นจุดตั้งต้นสำคัญสำหรับการวิเคราะห์กล่มปิ้งในฐานะนวัตกรรมนันทนาการร่วมสมัย โดยเนื้อหาส่วนนี้ผู้เขียนจะอธิบายสองประเด็นหลัก ได้แก่ พลัฒ์ขับเคลื่อนที่นำไปสู่การเติบโตของกล่มปิ้ง และความแตกต่างเชิงโครงสร้างระหว่างแคมป์ปิ้งกับกล่มปิ้ง ซึ่งเป็นองค์ความรู้สำคัญต่อการกำหนดตำแหน่งทางนันทนาการของกล่มปิ้งในบริบทปัจจุบัน ดังนี้

1. พลวัตการเปลี่ยนผ่านสู่กล่มปิ้ง

กล่มปิ้งในฐานะพื้นที่พักผ่อนเชิงนันทนาการสะท้อนพลวัตการเปลี่ยนผ่านทางวัฒนธรรมการพักผ่อนที่เคลื่อนจากการใช้เวลาว่างอย่างจริงจัง (Serious Leisure) ซึ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง การจัดการความเสี่ยง และทักษะการเอาชีวิตรอด ไปสู่การใช้เวลาว่างเชิงสุนทรีย์ (Aesthetic Leisure) ที่เน้นความผ่อนคลาย ความปลอดภัย และคุณค่าทางอารมณ์ของประสบการณ์ (Brochado & Brochado, 2019) การตั้งแคมป์แบบดั้งเดิม (Traditional Camping) เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงมนุษย์กับธรรมชาติผ่านความเรียบง่ายและการใช้ทักษะชีวิต ซึ่งเป็นรากฐานของกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งในศตวรรษที่ 20 แต่เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล มนุษย์ต้องเผชิญภาวะเหนื่อยล้าทางปัญญาและความหนาแน่นของข้อมูล ทำให้ความต้องการทางนันทนาการเปลี่ยนจากการผจญภัยไปสู่การฟื้นฟูสุขภาวะและการค้นหาความสมดุลระหว่างธรรมชาติและความสะดวกสบาย

การเปลี่ยนผ่านดังกล่าวนำไปสู่รูปแบบการพักผ่อนใหม่ที่เรียกว่ากล่มปิ้ง ซึ่งเกิดจากการผสมผสานคำว่า Glamorous และ Camping เพื่อสื่อถึงประสบการณ์พักผ่อนที่มีทั้งความสะดวกสบาย ความสุนทรีย์ และความปลอดภัย โดยยังคงรักษาสาระสำคัญของการอยู่ท่ามกลางธรรมชาติไว้ ดังนั้น กล่มปิ้งจึงไม่ใช่เพียงการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกให้การตั้งแคมป์ หากแต่เป็นการออกแบบระบบประสบการณ์ที่ตอบสนองความต้องการเชิงอารมณ์และสุขภาวะของผู้คนในสังคมร่วมสมัยอย่างเป็นรูปธรรม (Dashchuk et al., 2024)

วิวัฒนาการของกล่มปิ้งสามารถจำแนกได้เป็น 5 ระยะสำคัญ ซึ่งสะท้อนการเปลี่ยนผ่านทางวัฒนธรรมและเทคโนโลยี ได้แก่

1. Camping 1.0: Survival Experience เน้นทักษะเอาชีวิตรอดและการพึ่งพาตนเอง
 2. Camping 2.0: Comfort Mobility เกิดการใช้รถบ้านและอุปกรณ์เคลื่อนที่เพื่อเพิ่มความสะดวก
 3. Camping 3.0: Eco-Awareness เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและจิตสำนึกสิ่งแวดล้อม
 4. Camping 4.0: Experiential Glamping เน้นประสบการณ์เฉพาะตัว ความสุนทรีย์ และสถาปัตยกรรมธรรมชาติ
 5. Glamping 5.0: Smart & Restorative Recreation ผสานเทคโนโลยีอัจฉริยะ การใช้พลังงานหมุนเวียน และแนวคิดการฟื้นฟูสมาธิจากธรรมชาติ (Attention Restoration Theory: ART) (Grande et al., 2025)
- การเปลี่ยนผ่านจาก Camping 1.0 สู่ Glamping 5.0 จึงมิใช่เพียงวิวัฒนาการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงอารยธรรมของการพักผ่อน ที่มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าทางอารมณ์ การเยียวยาทางจิตใจ การเชื่อมโยงกับธรรมชาติ และการค้นหาความหมายใหม่ของการใช้ชีวิตภายใต้บริบทสังคมดิจิทัล

2. ความแตกต่างเชิงโครงสร้างระหว่างแคมป์ปิ้งและแกลมปิ้ง

ความแตกต่างเชิงโครงสร้างระหว่างแคมป์ปิ้งดั้งเดิมและแกลมปิ้งเป็นประเด็นสำคัญที่ช่วยยืนยันว่าแกลมปิ้งมิได้เป็นเพียงการตั้งแคมป์ที่สะดวกสบายขึ้นหากแต่เป็นนวัตกรรมนันทนาการที่มีตรรกะของประสบการณ์ รูปแบบพื้นที่ และเป้าหมายของผู้ใช้งานที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ การทำความเข้าใจความต่างนี้มีความจำเป็นในการหักล้างความเข้าใจผิดที่แพร่หลายในสังคมว่าแกลมปิ้ง คือ “โรแรมกลางป่า” ทั้งที่แท้จริงแล้วแกลมปิ้งมีรากฐานทางแนวคิดและกลไกการสร้างประสบการณ์ที่ชัดเจนและซับซ้อนกว่าแนวคิดการตั้งแคมป์แบบดั้งเดิม (Brochado & Brochado, 2019) ซึ่งสะท้อนผ่าน 5 มิติสำคัญที่สามารถใช้จำแนกแกลมปิ้งแบบดั้งเดิมและแกลมปิ้งเพื่อให้เห็นโครงสร้างเชิงลึกของกิจกรรมทั้งสองรูปแบบ ไม่ใช่เพียงความแตกต่างด้านความสะดวกสบาย แต่เป็นความแตกต่างเชิงอุดมการณ์ คุณค่าของประสบการณ์ และวิธีการที่แต่ละรูปแบบตอบสนองต่อความหมายของการพักผ่อนร่วมสมัยอย่างแท้จริง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความแตกต่างเชิงโครงสร้างระหว่างแคมป์ปิ้งดั้งเดิมและแกลมปิ้ง

มิติการวิเคราะห์	แคมป์ปิ้งดั้งเดิม	แกลมปิ้ง
โครงสร้างทางกายภาพ	เน้นเต็นท์ อุปกรณ์ตั้งแคมป์แบบพกพา และความทนทานต่อสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ	เน้นที่พักกึ่งถาวร เช่น โดม กระท่อม หรือกระท่อม โดยออกแบบให้สุนทรีย์ สะดวกสบาย และปลอดภัย
ประสบการณ์นันทนาการ	มุ่งเน้นการฐานทักษะ เช่น การใช้ทักษะเอาตัวรอด การออกแรง และการปรับตัวต่อธรรมชาติ	มุ่งเน้นการใช้เวลาว่างเชิงสุนทรีย์ที่ให้คุณค่าทางอารมณ์ ความผ่อนคลาย และการฟื้นฟูทางจิตใจ
ตรรกะการใช้พื้นที่	เน้นความท้าทาย การลงมือทำ และการเกิดภาวะลื่นไหล (Flow) ผ่านทักษะทางกายภาพในธรรมชาติ	เน้นการฟื้นฟูสมาธิ (Attention Restoration) ผ่านการออกแบบพื้นที่ที่เอื้อต่อความสงบและความสบายทางอารมณ์
ลักษณะผู้ใช้บริการ	กลุ่มที่แสวงหาประสบการณ์ท้าทาย เช่น นักผจญภัย และผู้รักกิจกรรมหนักกลางแจ้ง	กลุ่มให้ความสำคัญกับสุขภาวะ ความสบาย ความปลอดภัย และความหมายของประสบการณ์ชีวิต
มิติทางเศรษฐกิจ	มุ่งเน้นความคุ้มค่า ค่าใช้จ่ายต่ำ และการพึ่งพาตนเอง	ขับเคลื่อนด้วยเศรษฐกิจเชิงประสบการณ์ (Experience Economy) ที่เน้นคุณค่าของประสบการณ์ที่ออกแบบเฉพาะบุคคล

จากตารางที่ 1 ชี้ให้เห็นว่าแกลมปิ้งมิใช่เพียงการตั้งแคมป์ที่สะดวกสบายขึ้น แต่มีจุดยืนในฐานะพื้นที่พักผ่อนเชิงนันทนาการที่ออกแบบเพื่อสร้างคุณค่าทางอารมณ์ ลดความท้าทายในการเข้าถึงธรรมชาติ และเชื่อมโยงกับความต้องการด้านสุขภาวะของมนุษย์ยุคดิจิทัล ซึ่งแตกต่างจากแคมป์ปิ้งดั้งเดิมที่เน้นทักษะ ความพร้อมทางกายภาพ และความลำบากในการอยู่กับธรรมชาติเป็นหัวใจของประสบการณ์ ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ชี้ชัดว่าแกลมปิ้งไม่ได้อยู่บนเส้นต่อเนื่อง (Continuum) เดียวกันกับแคมป์ปิ้ง แต่เป็นระบบประสบการณ์คนละชุดที่มีเป้าหมาย คุณค่า และกลไกการสร้างสุขภาวะต่างกันอย่างสิ้นเชิง

กรอบแนวคิดนันทนาการแกลมปิ้ง

กรอบแนวคิดนันทนาการแกลมปิ้ง (Glamping Recreation Framework: GRF) พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์เชิงวิพากษ์เพื่อตอบโจทยความซับซ้อนของแกลมปิ้งในฐานะพื้นที่พักผ่อนเชิงนันทนาการที่ก้าวข้ามการ

อธิบายเชิงคุณสมบัติทั่วไป โดยมุ่งถอดรหัสว่าเหตุใดการออกแบบพื้นที่พักแรมร่วมสมัยจึงสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมสุขภาวะองค์กรได้อย่างเป็นระบบ โดย GRF ทำงานในฐานะพิมพ์เขียวเชิงทฤษฎีที่บูรณาการแนวคิดทางจิตวิทยา ประสบการณ์ และเศรษฐกิจเข้าไว้ด้วยกัน ก่อนแปลงเป็นกลไกเชิงสาเหตุที่อธิบายลำดับการเกิดประสบการณ์ของผู้เข้าพักอย่างมีเหตุผล โดยเริ่มจากการวางฐานคิดทางทฤษฎีที่อธิบายรากเหตุของประสบการณ์กล่อมปัง จากนั้นจึงขยายสู่การอธิบายกลไกเชิงนันทนาการที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ และนำไปสู่การสังเคราะห์เชิงระบบในรูปของ GRF ซึ่งเป็นแกนกลางของการทำความเข้าใจคุณค่าของกล่อมปังในระดับวิชาการและการออกแบบเชิงนโยบายดังนี้

1. ฐานคิดทางทฤษฎีของแนวคิดนันทนาการกล่อมปัง ฐานคิดเชิงทฤษฎีทั้ง 4 ประการนี้ทำหน้าที่อธิบายรากเหตุของประสบการณ์กล่อมปังในฐานะพื้นที่พักแรมเชิงนันทนาการร่วมสมัย โดยถอดรหัสความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติ การออกแบบพื้นที่การรับรู้ทางอารมณ์ และคุณค่าของประสบการณ์ ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาแนวคิด GRF อย่างเป็นระบบ ดังนี้

1.1 ทฤษฎีการฟื้นฟูสมาธิจากธรรมชาติ (Attention Restoration Theory: ART)

ทฤษฎีการฟื้นฟูสมาธิจากธรรมชาติ (ART) ได้อธิบายว่าความเหนื่อยล้าทางสมาธิซึ่งเกิดจากการใช้ความสนใจแบบจดจ่อในชีวิตเมืองสามารถฟื้นคืนได้ผ่านการสัมผัสสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่กระตุ้นความสนใจที่ไม่ต้องใช้ความพยายาม (Soft Fascination) หรือความสนใจแบบไม่ต้องใช้ความพยายาม (Guo et al., 2024; Kaplan & Kaplan, 1989) ซึ่งในบริบทของกล่อมปัง องค์ประกอบอย่างทิวทัศน์เปิดโล่ง วัสดุธรรมชาติ บรรยากาศที่ลดสิ่งรบกวน และสุนทรียะของพื้นที่พักแรมทำหน้าที่เป็นกลไกทางสุนทรียะ (Aesthetic Comfort Mechanism) ที่ช่วยคลายภาระประสาทสัมผัสและฟื้นฟูสมดุลทางอารมณ์ ส่งผลให้ผู้เข้าพักประสบการณ์ฟื้นฟูทางจิตใจอย่างเป็นธรรมชาติ และเกิดพื้นฐานสำคัญสำหรับประสบการณ์เชิงลึกในลำดับต่อไป (Bai & Tuntates, 2024)

1.2 ทฤษฎีภาวะลื่นไหลและประสบการณ์สูงสุด (Flow Theory)

ทฤษฎีภาวะลื่นไหล ได้อธิบายสภาวะที่บุคคลมีสมาธิจดจ่อกับกิจกรรมท้าทายอย่างสมดุลกับทักษะของตนจนเกิดประสบการณ์ที่เหมาะสม (Optimal Experience) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีความคิดฟุ้งซ่านลดลงและเกิดความสงบทางใจอย่างลึกซึ้ง (Brochado & Brochado, 2019; Csikszentmihalyi, 1990) โดยภายใต้กรอบของกล่อมปัง กิจกรรมเรียบง่ายแต่ต้องใช้ความใส่ใจ เช่น การทำอาหารกลางแจ้ง การดูแลไฟ หรือการปฏิสัมพันธ์กับภูมิทัศน์ด้วยความตั้งใจล้วนเป็นช่องทางกระตุ้นการมีส่วนร่วมเชิงลึก (Deep Engagement) ที่ช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ความผ่อนคลาย และสุขภาวะเชิงจิตวิญญาณ (Lu et al., 2024) ดังนั้น Flow Theory จึงเป็นกลไกกลางที่อธิบายว่าทำไมประสบการณ์กล่อมปังสามารถก้าวข้ามการพักผ่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายในได้

1.3 แนวคิดเศรษฐกิจเชิงประสบการณ์ (Experience Economy)

แนวคิดเศรษฐกิจเชิงประสบการณ์ชี้ว่ากล่อมปังสร้างคุณค่าไม่ใช่จากสินค้าและบริการเพียงอย่างเดียว แต่จากประสบการณ์ที่ออกแบบอย่างมีความหมาย ซึ่งตอบสนองมิติความบันเทิง การเรียนรู้ การหลีกหนีจากชีวิตประจำวัน และความสุนทรียะในเวลาเดียวกัน (Pine & Gilmore, 2013) ซึ่งการผสมผสานความหรูหราเข้ากับความจริงแท้ของธรรมชาติทำให้กล่อมปังสร้างทุนทางประสบการณ์ (Experiential Capital) ที่มีคุณค่าทั้งในเชิงเศรษฐกิจและอัตลักษณ์ (Angelini, 2023) ส่งผลให้ผู้เข้าพักรับรู้คุณค่าในระดับที่ลึกกว่าที่พักแต่เป็นพื้นที่ของไลฟ์สไตล์ร่วมสมัยที่สร้างแรงบันดาลใจและความพึงพอใจเชิงอารมณ์อย่างยั่งยืน

1.4 ทฤษฎีความผูกพันต่อสถานที่ (Place Attachment)

ทฤษฎีความผูกพันต่อสถานที่อธิบายว่าบุคคลสร้างความสัมพันธ์เชิงอารมณ์และความหมายร่วมกับพื้นที่เฉพาะ ผ่านประสบการณ์ที่มีคุณค่าทั้งทางจิตใจและสังคม (Guo et al., 2024) โดยในการกล่อมปัง ประสบการณ์การฟื้นฟูจาก ART และภาวะลื่นไหลจาก Flow เมื่อเกิดในพื้นที่ ๆ มีเอกลักษณ์ เช่น ภูมิวัฒนธรรม วัสดุธรรมชาติ หรือบรรยากาศเฉพาะถิ่น จะถูกแปรเป็นความผูกพันเชิงอารมณ์ สังคม สถานที่ ทำให้ผู้เข้าพักเกิดความภักดี ความตั้งใจกลับมาใช้บริการ และพัฒนาความตระหนักเชิงนิเวศ (Grande et al., 2025) ซึ่งความผูกพันนี้จึงเป็นผลลัพธ์ปลายทางที่ช่วยอธิบายพลังของกล่อมปังในฐานะพื้นที่สร้างสุขภาวะและความหมายทางวัฒนธรรม

เมื่อบูรณาการทั้ง 4 ทฤษฎีเข้าด้วยกัน จะปรากฏเส้นทางเชิงระบบที่สามารถอธิบายรากฐานของประสบการณ์กล่อมบังได้อย่างเป็นองค์รวม เริ่มจากการฟื้นฟูพลังปัญญาผ่านความสนใจที่ไม่ต้องใช้ความพยายามตามกรอบแนวคิดการฟื้นฟูสมาธิ (ART) การเข้าสู่ภาวะมีส่วนร่วมเชิงลึกและประสบการณ์ระดับสูงตามทฤษฎีภาวะลื่นไหล (Flow) การก่อรูปคุณค่าทางอารมณ์และเศรษฐกิจตามกรอบเศรษฐกิจประสบการณ์ และการพัฒนาความผูกพันต่อสถานที่ตามแนวคิดทฤษฎีความผูกพันต่อสถานที่ ซึ่งกลไกทั้ง 4 นี้ทำงานเชื่อมโยงกันเป็นลำดับจากกระบวนการฟื้นฟูภายในสู่การสร้างความหมายเชิงนันทนาการ และพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนของประสบการณ์

2. กลไกเชิงนันทนาการของประสบการณ์กล่อมบัง ทำหน้าที่ตีความฐานคิดทางทฤษฎีให้เป็นกระบวนการเชิงสาเหตุโดยอธิบายอย่างเป็นระบบว่าเหตุใดกล่อมบังจึงสามารถสร้างผลลัพธ์เชิงสุขภาวะที่ลึกกว่าการพักผ่อนทั่วไป ผ่านการออกแบบพื้นที่สุนทรียภาพ และการสร้างบริบทเฉพาะพื้นที่ โดยกลไกเหล่านี้ถูกออกแบบมาเพื่อลดความลำบากของการตั้งแคมป์ดั้งเดิม และเพิ่มคุณภาพการพักผ่อนทางอารมณ์ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของนวัตกรรมนันทนาการยุคใหม่ดังนี้

2.1 กลไกการสัมผัสธรรมชาติที่นำไปสู่การฟื้นฟูจิตใจ

กลไกนี้ทำงานบนหลักการของทฤษฎีการฟื้นฟูสมาธิจากธรรมชาติ (ART) โดยเริ่มจากการที่ผู้เข้าพักได้สัมผัส (Exposure) กับภูมิทัศน์ธรรมชาติที่มีความสงบ เรียบง่าย และมีความสอดคล้องเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้จิตใจเกิดสภาวะความสนใจแบบไม่ต้องใช้ความพยายาม หรือความสนใจที่ไม่ต้องใช้ความพยายาม ส่งผลให้สมองลดภาระจากการจดจ่อที่ยาวนานในชีวิตประจำวันและเปิดโอกาสให้ระบบประสาทเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู (Restoration) อย่างเป็นธรรมชาติ โดยการออกแบบกล่อมบังให้ลดสิ่งรบกวน เช่น การควบคุมเสียง การจำกัด การใช้เทคโนโลยี และการกำหนดมุมมองทางภูมิทัศน์ที่เปิดกว้าง จึงช่วยเสริมพลังให้กระบวนการฟื้นฟูนี้เกิดขึ้นอย่างลึกซึ้ง ทั้งในระดับอารมณ์ สมาธิ และความสงบภายใน ซึ่งถือเป็นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้เข้าพักพร้อมต่อการพักผ่อนที่ผ่อนคลายและกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในลำดับต่อไปของประสบการณ์กล่อมบัง (Bai & Tuntates, 2024)

2.2 กลไกการออกแบบสุนทรียะที่กระตุ้นความสบายและการมีส่วนร่วม

กลไกนี้แสดงให้เห็นว่าการออกแบบกล่อมบังมิใช่เพียงการเพิ่มความสะดวกสบาย หากแต่เป็นการสร้างเงื่อนไขทางสุนทรียะ (Aesthetic Design) ที่ลดภาระทางกายและทางจิต ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าพักสามารถเข้าสู่ประสบการณ์เชิงลึกได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งการจัดวางพื้นที่ให้โปร่งโล่ง การใช้วัสดุธรรมชาติ การกำหนดแสง สี และพื้นผิวที่เอื้อต่อความผ่อนคลาย ตลอดจนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เช่น เติ่งนอนจริง พื้นที่ครัวกลางแจ้ง หรือพื้นที่กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ล้วนทำหน้าที่สร้างความสะดวกสบายที่มีมิติทางอารมณ์ (Aesthetic Comfort) ซึ่งเป็นเงื่อนไขให้ผู้เข้าพักมีสมาธิและพลังในการมีส่วนร่วม (Engagement) กับกิจกรรมอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเมื่อกิจกรรมเหล่านี้สอดคล้องกับระดับทักษะและความสนใจของผู้เข้าร่วม จะเอื้อต่อการเกิดภาวะลื่นไหลซึ่งเป็นสภาวะที่บุคคลดื่มด่ำ มีสมาธิสูง และเกิดความพึงพอใจอย่างเป็นธรรมชาติ อันเป็นกระบวนการที่ช่วยยกระดับสุขภาวะเชิงจิตวิญญาณและเสริมคุณค่าของประสบการณ์กล่อมบังในฐานะกิจกรรมนันทนาการร่วมสมัย (Angelini, 2023)

2.3 กลไกประสบการณ์เฉพาะพื้นที่ที่ก่อให้เกิดความผูกพัน

กลไกนี้อธิบายว่ากล่อมบังสามารถสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวระหว่างผู้เข้าพักกับพื้นที่ได้อย่างไร โดยประสบการณ์เฉพาะพื้นที่ (Situational Experience) ที่ผสมผสานภูมิทัศน์ธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น และการออกแบบที่มีเอกลักษณ์ จะถูกหล่อหลอมเป็นความทรงจำ (Memory) ที่มีความหมายต่อผู้ใช้ เมื่อประสบการณ์ทางอารมณ์และประสบการณ์ทางกายภาพเกิดขึ้นพร้อมกันอย่างสอดคล้อง ความรู้สึกผูกพัน (Attachment) จึงค่อย ๆ ก่อตัวขึ้นทั้งในมิติของตัวตน ความทรงจำ และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่ ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่ความภักดี (Loyalty) และความตั้งใจที่จะกลับมาใช้บริการซ้ำในอนาคต นอกจากนี้ ความผูกพันต่อสถานที่ยังมีบทบาทต่อการสร้างความตระหนักรู้เชิงนิเวศและการสนับสนุนการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทำให้กล่อมบังมิใช่เพียงกิจกรรมพักผ่อนแต่กลายเป็นพื้นที่ ๆ ส่งเสริมคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว (Grande et al., 2025)

3. แนวคิดนันทนาการกล่อมบัง ในฐานะนวัตกรรมนันทนาการร่วมสมัยสามารถอธิบายได้ผ่านแนวคิด GRF (Glamping Recreation Framework) ซึ่งทำหน้าที่สังเคราะห์ฐานคิดทางทฤษฎีและกลไกเชิงประสบการณ์ให้เชื่อม

ประสานกันเป็นระบบเดียว โดยโมเดลนี้ผู้เขียนได้สังเคราะห์ขึ้นเพื่อเติมเต็มช่องว่างทางความรู้ กล่าวคือที่ผ่านมาเน้นเพียงการบรรยายลักษณะพื้นที่หรืออาศัยกรอบคิดด้านการท่องเที่ยว โดยยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเชิงจิตวิทยาและการก่อรูปประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในบริบทการพักแรม โดย GRF ได้บูรณาการทฤษฎีจิตวิทยาสิ่งแวดล้อม ทฤษฎีประสบการณ์ และหลักการออกแบบกิจกรรมนันทนาการ ให้เป็นกรอบอธิบายที่มีเหตุผลและตรวจสอบได้ ช่วยอธิบายกลไกว่าปัจจัยเชิงพื้นที่ที่สามารถเปลี่ยนผ่านเป็นคุณค่าทางจิตใจและสุขภาวะได้อย่างไร อีกทั้งยังทำหน้าที่วางรากฐานสำคัญสำหรับการออกแบบพื้นที่กล่อมปังและการกำหนดทิศทางการนโยบายในบริบทไทยในระยะยาว ดังนี้

3.1 หลักการเชิงระบบในการออกแบบโมเดล

GRF ถูกพัฒนาบนฐานคิดที่มองกล่อมปังในฐานะระบบประสบการณ์เชิงนันทนาการมากกว่าพื้นที่พักผ่อนเพื่อรองรับกระแสตลาด โดยพิจารณาว่าปัจจัยทางกายภาพซึ่งผู้ประกอบการสามารถออกแบบและกำกับดูแลได้ เช่น ความงามเชิงสุนทรียะของพื้นที่พักแรม การจัดวางภูมิทัศน์ และระดับความสะดวกสบาย มิได้เป็นผลลัพธ์สุดท้ายของประสบการณ์ แต่เป็นเงื่อนไขตั้งต้นที่เปิดพื้นที่ให้กระบวนการเชิงจิตวิทยาทำงานอย่างเป็นระบบ โดยปัจจัยเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นตัวสนับสนุนที่เอื้อต่อการฟื้นฟูสมาธิตามหลักทฤษฎีการฟื้นฟูความสนใจ และการเกิดภาวะลื่นไหลตามแนวคิดประสบการณ์เชิงจิตจ่อให้เกิดขึ้นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งการออกแบบโมเดลจึงตั้งอยู่บนมุมมองเชิงระบบที่มองความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางกายภาพ ความรู้สึกเชิงประสบการณ์ และผลลัพธ์ด้านสุขภาวะในระยะยาวว่าเป็นกระบวนการที่สานต่อกันเป็นลำดับอย่างมีเหตุมีผล ทำให้ GRF ไม่ใช่เพียงกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี แต่เป็นระบบเชิงกลไกที่สามารถอธิบายการเกิดสุขภาวะและการสร้างคุณค่าทางประสบการณ์ได้อย่างครอบคลุม พร้อมทำหน้าที่เป็นฐานมาตรฐานสำหรับกำหนดทิศทาง หลักเกณฑ์ และแนวทางการออกแบบพื้นที่กล่อมปังในบริบทประเทศไทยอย่างเป็นระบบต่อไป

3.2 องค์ประกอบเชิงโครงสร้างของ GRF

องค์ประกอบของ GRF ถูกจัดวางบนตรรกะเชิงระบบในลักษณะ Input – Process – Outcome เพื่ออธิบายลำดับการทำงานของประสบการณ์กล่อมปังตั้งแต่ปัจจัยตั้งต้นเชิงพื้นที่ ไปสู่กระบวนการรับรู้เชิงจิตวิทยา และลงท้ายด้วยผลลัพธ์เชิงคุณค่าที่สะท้อนการพัฒนาในระยะสั้นและระยะยาวของผู้ใช้บริการและพื้นที่พักแรม โดยโครงสร้างนี้ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกายภาพและกลไกทางจิตใจอย่างเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งเป็นฐานสำคัญในการทำ ความเข้าใจกล่อมปังในฐานะระบบประสบการณ์เชิงนันทนาการที่มีความซับซ้อน ดังนี้

3.2.1) ปัจจัยนำเข้าเชิงพื้นที่ (Input)

ปัจจัยนำเข้าเชิงพื้นที่ หมายถึง องค์ประกอบที่ผู้ประกอบการสามารถกำหนดและควบคุมได้โดยตรง ได้แก่ การจัดวางพื้นที่ให้เปิดรับภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ การใช้วัสดุและรูปทรงที่ให้ความรู้สึกกลมกลืนกับบริบทแวดล้อม ตลอดจนการจัดสรรความสะดวกสบายขั้นพื้นฐาน เช่น เตียงนอน ห้องน้ำ ระบบความปลอดภัย และพื้นที่ส่วนตัว ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ทำหน้าที่ลดอุปสรรคที่พบในแคมป์แบบดั้งเดิม เช่น ความเหน็ดเหนื่อย ความไม่มั่นคง หรือความกลัว ทำให้ผู้เข้าพักสามารถเริ่มต้นประสบการณ์โดยไม่ถูกกดทับด้วยภาระทางกายหรือทางอารมณ์ นอกจากนี้ปัจจัยนำเข้าดังกล่าวยังเป็นเงื่อนไขสำคัญที่เอื้อต่อการเกิดภาวะฟื้นฟูสมาธิและความสงบภายใน ซึ่งเป็นรากฐานของคุณค่าทางอารมณ์และคุณค่าทางประสบการณ์ในลำดับถัดไปของกระบวนการ

3.2.2) กระบวนการประสบการณ์ (Process)

กระบวนการประสบการณ์ ถือเป็นแกนกลางของ GRF ซึ่งอธิบายการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าทางกายภาพให้กลายเป็นคุณค่าทางจิตใจอย่างเป็นระบบ โดยกระบวนการเริ่มจากการฟื้นฟูสมาธิตามทฤษฎีการฟื้นฟูความสนใจ ผ่านการรับรู้สิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นความสนใจแบบอ่อนโยน ซึ่งช่วยลดความล้าเชิงสติปัญญาที่สะสมจากวิถีชีวิตในเมือง เมื่อภาระทางความคิดเบาบางลง ผู้เข้าพักจึงเปิดรับประสบการณ์มากขึ้น และสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความท้าทายอย่างเหมาะสม เช่น การทำอาหารกลางแจ้ง การจัดพื้นที่ หรือการสำรวจบริเวณที่พัก กระบวนการนี้เปิดโอกาสให้เกิดภาวะลื่นไหล ซึ่งเป็นสภาวะที่มีความจดจ่อ ความสงบ และความพึงพอใจเชิงลึก โดยการบูรณาการของสภาวะทั้งสองทำให้ปัจจัยทางกายภาพไม่ใช่เพียงองค์ประกอบเพื่อความสะดวกสบาย แต่ถูกแปรเปลี่ยนเป็นประสบการณ์ที่มี

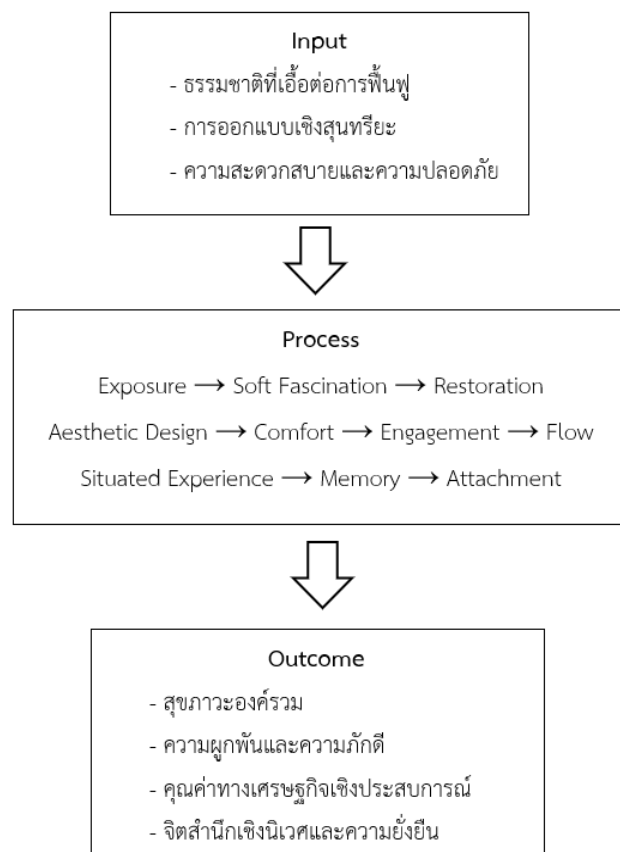
ความหมายและคุณค่าในระดับจิตใจ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ทำให้แกลมปังแตกต่างจากการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติรูปแบบอื่นอย่างเด่นชัด

3.2.3) ผลลัพธ์เชิงคุณค่า (Outcome)

ผลลัพธ์เชิงคุณค่า คือผลที่เกิดจากกระบวนการประสบการณ์ทั้งในช่วงระยะสั้นและระยะยาว ประกอบด้วยสุขภาวะองค์รวมของผู้เข้าพักในมิติร่างกาย จิตใจ และสังคม ตลอดจนการก่อรูปความผูกพันต่อสถานที่ผ่านประสบการณ์ที่มีความหมาย ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความผูกพันต่อสถานที่ (Place Attachment) ในระดับลึกโดยผลลัพธ์ดังกล่าวทำให้ผู้เข้าพักเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของธรรมชาติและสร้างแรงจูงใจที่จะกลับมาใช้บริการอีกครั้ง นอกจากนี้ยังรวมถึงคุณค่าทางเศรษฐกิจเชิงประสบการณ์ที่ช่วยสนับสนุนการเติบโตของธุรกิจแกลมปังอย่างยั่งยืน รวมทั้งการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านนิเวศของชุมชนและสังคมโดยรวม ซึ่งเมื่อมองภาพรวมจะพบว่าผลลัพธ์ทั้งหมดไม่ได้เกิดจากปัจจัยทางกายภาพเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการจัดการประสบการณ์เชิงระบบที่เชื่อมโยงปัจจัยกายภาพกับกลไกทางจิตวิทยาอย่างสอดคล้อง

3.2.4) ภาพแนวคิด GRF

ภาพแนวคิด GRF ทำหน้าที่สองประการหลัก คือ แสดงเส้นทางการสร้างสุขภาวะของแกลมปังอย่างเป็นระบบ และทำหน้าที่เป็นพิมพ์เขียวเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้ประกอบการ พื้นที่พักผ่อน และนักออกแบบประสบการณ์ ซึ่งภาพสามารถสรุปได้ในลำดับต่อเนื่อง ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ภาพแนวคิด GRF

3.3 กลไกเชิงสาเหตุของประสบการณ์กล่อมปังตามแนวคิด GRF

กลไกเชิงสาเหตุของ GRF อธิบายว่า ความหมายและคุณค่าของประสบการณ์กล่อมปังมิได้เกิดจากสิ่งปลูกสร้างหรือความสะดวกสบายเพียงอย่างเดียว หากแต่ก่อรูปขึ้นจากกระบวนการรับรู้ อารมณ์ และปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติที่ค่อย ๆ เปิดออกเมื่อผู้เข้าพักได้สัมผัสพื้นที่อย่างเป็นลำดับ “เริ่มต้นจากสภาพแวดล้อมที่ออกแบบให้สงบลดสิ่งเร้าดิจิทัล และเปิดรับภูมิทัศน์ ซึ่งกระตุ้นความสนใจแบบไม่ต้องใช้ความพยายามตามหลักการฟื้นฟูสมาธิ ทำให้ระบบความคิด คลายความล้าและเกิดการฟื้นฟูภายในอย่างเป็นธรรมชาติ ต่อจากนั้นกิจกรรมที่เรียบง่ายแต่มีความท้าทายพอเหมาะ เช่น การชงกาแฟยามเช้า การดูดาว หรือการทำอาหารกลางแจ้ง จะเปิดช่องให้ผู้เข้าพักเข้าสู่ภาวะสั่นไหว อันเป็นช่วงเวลาที่เกิดความสงบ ความจดจ่อ และความหมายของประสบการณ์ที่เด่นชัดขึ้น เมื่อประสบการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นซ้ำภายในพื้นที่เฉพาะ พวกมันจะเชื่อมโยงเข้ากับความทรงจำ ความรู้สึก และตัวตนของผู้เข้าพักจนก่อรูปเป็นความผูกพันต่อสถานที่ ทำให้เกิดการรับรู้ที่พื้นที่ดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการเยียวยาและหล่อเลี้ยงชีวิต นำไปสู่ความภักดีและแรงจูงใจในการกลับมาอีกครั้ง” โดยกลไกเชิงสาเหตุนี้เผยให้เห็นว่ากล่อมปังทำหน้าที่แปรเปลี่ยนการพักผ่อนให้กลายเป็นความหมาย และแปรเปลี่ยนพื้นที่ให้เป็นสถานที่ ๆ มีคุณค่าอย่างเป็นระบบและลุ่มลึก ซึ่งการทำความเข้าใจเส้นทางเชิงประสบการณ์นี้ยังมีนัยสำคัญต่อการออกแบบนโยบายด้านนันทนาการที่คำนึงถึงสุขภาวะสภาพแวดล้อม และเศรษฐกิจควบคู่กัน ทำให้ GRF สามารถเป็นกรอบรองรับการวางแผนเชิงระบบสำหรับทั้งรัฐและภาคเอกชนได้

กลไกการสร้างสุขภาวะองค์กรและบริบทเชิงสังคมของกล่อมปังในประเทศไทย

การทำความเข้าใจกล่อมปังในบริบทไทยจำเป็นต้องมองผ่านกรอบเชิงระบบที่ผสานปัจจัยนำเข้าทางกายภาพ ความหมายเชิงสังคม และแรงขับเคลื่อนวัฒนธรรมเข้ากับกระบวนการประสบการณ์ตาม GRF ทั้งนี้เพื่ออธิบายว่าทำไมกล่อมปังจึงกลายเป็นพื้นที่สร้างสุขภาวะองค์กรในสังคมไทยสมัยใหม่ โดยเฉพาะในช่วงหลังการระบาดของโควิด 19 ซึ่งได้มีรายงานการวิจัยจำนวนมากสะท้อนตรงกันว่าคนไทยแสวงหาพื้นที่พักผ่อนที่ใกล้ชิดธรรมชาติแต่มีความสะดวกสบายและปลอดภัยสูง ส่งผลให้กล่อมปังไม่ใช่เพียงผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว แต่เป็นระบบประสบการณ์ที่ขับเคลื่อนสุขภาวะ กำหนดตรนิยาม และก่อรูปอัตลักษณ์เชิงนันทนาการของผู้ใช้บริการไทยร่วมสมัย ดังนี้

1. พลวัตการใช้พื้นที่และประสบการณ์นันทนาการในบริบทไทยร่วมสมัย

การเติบโตของกล่อมปังในประเทศไทยสัมพันธ์กับความต้องการพื้นที่ผ่อนคลายเป็นส่วนส่วนตัว ใกล้ชิดธรรมชาติ และฟื้นฟูความเหนื่อยล้าทางจิตใจหลังวิกฤตโควิด 19 ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาชี้ว่าปัจจัยด้านภูมิทัศน์ ความเป็นธรรมชาติ และบรรยากาศที่เงียบสงบเป็นตัวกำหนดการเลือกเดินทางของนักท่องเที่ยวไทยอย่างเด่นชัด (เจนจิรา เงินจันทร์ และคณะ, 2567) ขณะที่องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับสิ่งสนับสนุน เช่น ความสะดวกสบาย การเข้าถึง และภาพลักษณ์โดยรวมของพื้นที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกแคมป์ปิ้งและกล่อมปังโดยตรง (ชินษฐา ใจเป็ง, 2567) ส่งผลให้พื้นที่ชนบทและกึ่งชนบท กลายเป็นฉากหลักของประสบการณ์พักผ่อนเชิงสุนทรียะที่ตอบสนองความต้องการของคนไทย ซึ่งต้องการความงาม ความเงียบ และความปลอดภัยในระดับที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตยุคดิจิทัล ดังนั้น การผสมผสานระหว่างความสุนทรีย์ของพื้นที่กับความสะดวกสบายจึงเป็นปัจจัยนำเข้าที่ทำงานร่วมกับกระบวนการฟื้นฟูและการเกิดความผูกพันตาม GRF

2. คุณลักษณะเฉพาะของกลุ่มผู้ใช้บริการไทยและผลต่อการออกแบบประสบการณ์กล่อมปัง

กลุ่มผู้ใช้บริการไทยที่มีบทบาทสำคัญต่อการเติบโตของกล่อมปังคือคนรุ่นใหม่ช่วงอายุประมาณ 21–30 ปี ซึ่งมีค่านิยมด้านการพักผ่อนที่เน้นความงาม ความสะดวกสบาย และความสามารถในการสร้างประสบการณ์ส่วนตัวผ่านการถ่ายภาพและการแบ่งปันในสื่อดิจิทัล (อมรเทพ ศรีสุข และคณะ, 2566) ซึ่งลักษณะการบริโภคเชิงสุนทรียะดังกล่าวทำให้กล่อมปังต้องลงทุนอย่างมากในองค์ประกอบเชิงสุนทรียะของพื้นที่ รวมถึงคุณภาพสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีผลต่อความพึงพอใจ เช่น ความสะอาด สิ่งสนับสนุนพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะกลุ่ม (วรวิธินันท์ ขวัญมงคลชัย และคณะ, 2566) ความต้องการที่ขับเคลื่อนโดยภาพลักษณ์และคุณค่าเชิงประสบการณ์จึงมีบทบาทสำคัญต่อทิศทางการออกแบบพื้นที่กล่อมปังในกรอบ GRF โดยเฉพาะการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อความปลอดภัย

ความสบาย และความจดจ่อเชิงประสบการณ์ ซึ่งเป็นเงื่อนไขตั้งต้นให้กลไกการฟื้นฟูและการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ของผู้ใช้บริการเกิดขึ้นได้อย่างเต็มศักยภาพ

3. บทบาทของวัฒนธรรมดิจิทัลไทยในการกำกับพฤติกรรมนันทนาการ

วัฒนธรรมดิจิทัลของไทยส่งอิทธิพลอย่างมากต่อการรับรู้และการใช้บริการกล่อมปัง โดยพื้นที่ ๆ มีลักษณะโดดเด่นด้านความงาม มุมถ่ายภาพ และบรรยากาศที่สื่อสารได้ดีในโลกออนไลน์มักกลายเป็นจุดหมายสำคัญ เนื่องจากผู้ใช้งานจำนวนมาก มองการท่องเที่ยวเป็นกระบวนการสร้างตัวตนผ่านสื่อภาพถ่ายและวิดีโอ ซึ่งพบอย่างชัดเจนในรายงานการวิจัยที่ผ่านมาที่ระบุว่าภาพลักษณ์ด้านความสวยงามและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเลือกที่พักแบบแคมป์ปิ้งในไทย (วิษุตา ร้อยพิลา และคณะ, 2566) นอกจากนี้ภูมิทัศน์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้านหรือบริบทชุมชน ยังช่วยเพิ่มคุณค่าของพื้นที่ผ่านกระบวนการตีความและการถ่ายทอดในสื่อดิจิทัล (กุลแก้ว คล้ายแก้ว และสุรางคณา พิพัฒน์โชคไชโย, 2567) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบทบาทของวัฒนธรรมดิจิทัลจึงไม่เพียงกำหนดรูปแบบการรับรู้ประสบการณ์ แต่ยังทำงานร่วมกับกระบวนการประสบการณ์ของ GRF ผ่านการกระตุ้นการมีส่วนร่วมและภาวะตื่นโหลในกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น การถ่ายภาพ การจัดบรรยากาศ และการคิดสรรประสบการณ์เชิงความหมาย

4. ความปลอดภัย ความสบาย และความเชื่อมั่น

ความสะดวกสบาย ความปลอดภัย ความสะอาด และการจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ ถือเป็นปัจจัยกำกับที่สำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกล่อมปังของผู้บริโภคไทย (ชนิษฐา ใจเป็ง, 2567) เนื่องจากผู้ให้บริการมีความคาดหวังว่าการพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติควรเป็นประสบการณ์ที่ปลอดภัยและไร้ความกังวลมากกว่าจะเป็นการผจญภัยที่ต้องเผชิญความลำบากเหมือนการตั้งแคมป์ดั้งเดิม ความเชื่อมั่นในพื้นที่จึงทำหน้าที่เป็นเงื่อนไขตั้งต้นที่เอื้อให้เกิดการผ่อนคลายทั้งทางกายและใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการฟื้นฟูสมาธิตามแนวคิดการฟื้นฟูความสนใจ และการจดจ่อเชิงประสบการณ์ที่นำไปสู่ภาวะตื่นโหลตาม Flow Theory ดังนั้น ปัจจัยด้านความปลอดภัย ความสบาย และความเชื่อมั่นจึงมีบทบาทสำคัญในการกำกับศักยภาพของพื้นที่ ให้สามารถรองรับกระบวนการฟื้นฟูภายในและการสร้างคุณค่าทางอารมณ์ของผู้ใช้บริการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของระบบประสบการณ์ตามกรอบ GRF

5. กล่อมปังในฐานะพื้นที่สร้างสุขภาวะองค์กร

กล่อมปังทำหน้าที่เป็นพื้นที่ฟื้นฟูสุขภาวะองค์กรรวมของคนไทยผ่านการบูรณาการระหว่างธรรมชาติ ความสะดวกสบาย และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเป็นสามมิติที่เสริมกำลังอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาที่ผ่านมาระบุว่าแรงจูงใจสำคัญของผู้ใช้บริการ ได้แก่ ความต้องการฟื้นฟูอารมณ์ การผ่อนคลาย ความสนุกสนาน และความแปลกใหม่ของประสบการณ์ (ดาวรุ่ง พัททอง และวงศ์ลัดดา วีระไพบุลย์, 2566) ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการฟื้นฟูภายในตามแนวคิดการฟื้นฟูความสนใจ และการเกิดแรงดึงดูดทางอารมณ์เชิงบวกที่นำไปสู่ความสงบและความเบิกบานของผู้เข้าร่วม อีกทั้งพื้นที่กล่อมปังยังเอื้อต่อการประกอบกิจกรรมร่วมกัน เช่น การทำอาหาร การดูดาว หรือกิจกรรมใกล้ชิดธรรมชาติ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและกลุ่มเพื่อน ทำให้เกิดทุนทางสังคมที่มีคุณค่าต่อสุขภาวะในระยะยาว (กัญญาพัชร พัฒนาโกคินสกุล และคณะ, 2565) ซึ่งเมื่อพิจารณาผ่านกรอบ GRF จะเห็นว่าสุขภาวะองค์กรรวมเกิดจากกระบวนการต่อเนื่องของการฟื้นฟู การจดจ่อเชิงลึก และการก่อรูปความหมายภายในพื้นที่เฉพาะจนกล่อมปังทำหน้าที่เป็นระบบประสบการณ์ที่สนับสนุนความสมดุลของกาย ใจ และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ความหมายเชิงสังคม วัฒนธรรม และการก่อรูปอัตลักษณ์ผ่านกล่อมปัง

กล่อมปังเป็นพื้นที่สร้างความหมายเชิงสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการได้กำหนดและสำรวจอัตลักษณ์ของตนผ่านประสบการณ์พักผ่อน โดยการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ความแปลกใหม่และความสนุกสนานของประสบการณ์มีบทบาทสำคัญต่อความผูกพันและความภักดีต่อพื้นที่ (ดาวรุ่ง พัททอง และวงศ์ลัดดา วีระไพบุลย์, 2566) ขณะเดียวกันการออกแบบพื้นที่ ๆ มีสุนทรียะสูงและมีเอกลักษณ์เฉพาะช่วยเสริมการสร้างควมหมายส่วนบุคคลและความรู้สึกเชื่อมโยงต่อสถานที่ได้อย่างชัดเจน (กุลแก้ว คล้ายแก้ว และสุรางคณา พิพัฒน์โชคไชโย, 2567) นอกจากนี้ กลุ่มผู้หญิงและคนรุ่นใหม่ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้บริการหลักยังได้รับพลังจากพื้นที่ ๆ ปลอดภัยและควบคุมได้ ส่งผลให้กล่อมปังเป็นพื้นที่

ส่งเสริมอำนาจในการกำกับตนเองเชิงนันทนาการและการกำหนดตัวตนอย่างอิสระ ซึ่งการสะสมประสบการณ์เช่นนี้ นำไปสู่การก่อรูปอัตลักษณ์เชิงสังคมและทุนทางประสบการณ์ ซึ่งเชื่อมโยงกลับสู่กรอบ GRF ในฐานะผลลัพธ์ระดับลึก ของระบบประสบการณ์แกลมปังที่มีผลต่อทั้งความหมายส่วนบุคคลและความผูกพันต่อพื้นที่ในระยะยาว

7. นัยต่อการพัฒนาเชิงนโยบายและอุตสาหกรรมนันทนาการไทย

การเติบโตของแกลมปังในประเทศไทยต้องการระบบสนับสนุนด้านมาตรฐานบริการ ความปลอดภัย และการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการพัฒนามาตรฐานกลางที่ตอบโจทย์ความคาดหวังของผู้ใช้บริการไทยที่ ให้ความสำคัญกับความสะอาดสบายและความเชื่อถือสูง (วรวิธินันท์ ขวัญมงคลชัย และคณะ, 2566) นอกจากนี้ รายงานวิจัยที่ผ่านมาชี้ว่าแกลมปังควรมุ่งพัฒนาโมเดลที่บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาชุมชนเพื่อเพิ่มคุณค่าทางประสบการณ์และสร้างความแตกต่างอย่างยั่งยืน (วันวิสาข์ พลอยอินสว่าง และสันติธร ภูริภักดี, 2567) โดยการส่งเสริมแนวคิดการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจฐานรากจึงเป็นทิศทางสำคัญของนโยบาย ซึ่งจะช่วยให้แกลมปังไทยพัฒนาไปสู่รูปแบบที่ยั่งยืนและมีคุณค่าต่อทั้งผู้ใช้บริการ ชุมชน และระบบนิเวศในระยะยาวได้

แกลมปังในฐานะพื้นที่สร้างสรรค์และฐานเศรษฐกิจใหม่ของสังคมไทยร่วมสมัย

กระแสความนิยมแกลมปังในประเทศไทยสะท้อนการขยายตัวของรูปแบบนันทนาการที่เน้นประสบการณ์ เชิงความหมายและคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ แทนที่การเดินทางเชิงพักผ่อนแบบดั้งเดิม โดยผู้ใช้บริการรุ่นใหม่ต้องการ พื้นที่ ๆ ผสมผสานธรรมชาติ ความสะอาดสบาย และอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเข้าไว้ด้วยกัน อีกทั้งงานวิจัยที่ผ่านมา ยังชี้ให้เห็นว่าการเติบโตของแกลมปังไม่ใช่เพียงผลจากการแสวงหาการตลาด หากเกิดจากความสามารถของรูปแบบนี้ ในการทำหน้าที่เชื่อมโยงประสบการณ์ทางจิตใจ วัฒนธรรมท้องถิ่น และความคาดหวังด้านคุณภาพบริการเข้ากับ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ทำให้แกลมปังก้าวข้ามบทบาทเดิมของที่พักแรมไปสู่พื้นที่สร้างสรรค์ที่สามารถ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ของสังคมไทยร่วมสมัยได้อย่างมีนัยสำคัญ ดังนี้

1. แกลมปังในฐานะพื้นที่สร้างสรรค์และการออกแบบประสบการณ์นันทนาการยุคใหม่

แกลมปังทำหน้าที่เป็นพื้นที่สร้างสรรค์ที่ออกแบบให้เอื้อต่อการเกิดประสบการณ์เชิงลึก ทั้งการผ่อนคลาย การตระหนักรู้ และการสร้างความหมายในชีวิต องค์ประกอบทางสุนทรียศาสตร์ ความเป็นส่วนตัว และการจัดพื้นที่ ๆ สอดคล้องกับภูมิทัศน์ธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดคุณภาพของประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ พบว่า ผู้ใช้บริการไทยให้ความสำคัญต่อบรรยากาศ ความงามของพื้นที่ และความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เข้าพัก อย่างมาก (ชนิษฐา ใจเป็ง, 2567) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าพื้นที่แกลมปังจึงไม่ใช่เพียงสถานที่พักผ่อน แต่เป็นระบบ ประสบการณ์ที่เอื้อต่อการเติบโตทางจิตใจ การเข้าถึงอารมณ์เชิงบวก และการเชื่อมโยงกับธรรมชาติในลักษณะที่ พื้นที่ ทั้งหมดนี้เข้าไปไม่สามารถตอบสนองได้อย่างเทียบเท่า

2. สุนทรียศาสตร์ของประสบการณ์และการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ผ่านแกลมปัง

ศักยภาพทางเศรษฐกิจของแกลมปังตั้งอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจประสบการณ์ซึ่งให้คุณค่ากับความงาม ความประณีตของบริการ และบรรยากาศที่ออกแบบอย่างมีนัยยะ มากกว่าสิ่งปลูกสร้างหรือสิ่งอำนวยความสะดวก เพียงอย่างเดียว งานวิจัยในบริบทไทยชี้ว่าปัจจัยทางความรู้สึก เช่น ความผ่อนคลาย ความเพลิดเพลิน และภาพลักษณ์ ของพื้นที่ เป็นตัวกำหนดความเต็มใจจ่ายและการเลือกแกลมปังเป็นตัวเลือกพักผ่อนที่เหนือกว่า (อมรเทพ ศรีสุข และ คณะ, 2566) นอกจากนี้คุณภาพประสบการณ์ยังมีผลต่อความตั้งใจกลับมาใช้บริการซ้ำอย่างเด่นชัด โดยปัจจัยด้าน ความสะอาดสบายและความปลอดภัยเป็นตัวกลางสำคัญที่ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจและพฤติกรรมภักดีต่อ จุดหมายปลายทาง (วรวิธินันท์ ขวัญมงคลชัย และคณะ, 2566) ส่งผลให้แกลมปังกลายเป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ สร้างมูลค่าผ่านประสบการณ์มากกว่าสินค้าหรือสิ่งปลูกสร้าง

3. การบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่ระบบประสบการณ์แกลมปังเชิงคุณค่า

จุดแข็งสำคัญของแกลมปังไทยคือความสามารถในการรวมวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้าไว้ในกระบวนการออกแบบ ประสบการณ์อย่างเป็นธรรมชาติและมีความหมาย งานศึกษาที่ผ่านมาพบว่าพื้นที่ ๆ เชื่อมโยงกิจกรรมท้องถิ่น ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาพื้นบ้านสามารถสร้างความผูกพันต่อสถานที่และเพิ่มคุณค่าทางสัญลักษณ์ให้แก่ผู้เข้าพักได้

อย่างชัดเจน (กุลแก้ว คล้ายแก้ว และสุรางคณา พิพัฒน์โชคไชโย, 2567) อีกทั้งการจัดกิจกรรมหัตถกรรม อาหาร พื้นบ้าน เวิร์กช็อปเชิงวัฒนธรรม หรือการออกแบบกระโจมและพื้นที่พักผ่อนให้เอกลักษณ์ของภูมิภาค ล้วนทำให้กล่มปิ้งทำหน้าที่เป็นพื้นที่สื่อสารวัฒนธรรมในลักษณะสร้างคุณค่าร่วม โดยชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์ทั้งด้านรายได้ ทุนทางวัฒนธรรม และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตนเอง

4. ศักยภาพเชิงนิเวศและแนวทางสู่กล่มปิ้งเพื่อความยั่งยืน

กล่มปิ้งมีศักยภาพสูงในการเป็นพื้นที่นันทนาการที่ส่งเสริมความยั่งยืน หากได้รับการออกแบบและบริหารจัดการภายใต้ข้อจำกัดด้านสิ่งแวดล้อมอย่างรอบคอบ โดยรายงานการวิจัยที่ผ่านมาระบุว่าผู้ใช้บริการให้ความสำคัญกับความสะอาด ความปลอดภัย และมาตรฐานสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลโดยตรงต่อความพึงพอใจและการกลับมาใช้บริการ (วิษุตา ร้อยพิลา และคณะ, 2566) การจัดการขยะ การใช้พลังงานสะอาด การวางแผนพื้นที่ตามขีดจำกัดการรองรับ และการออกแบบพื้นที่ให้กลมกลืนกับภูมิประเทศ จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพัฒนากล่มปิ้งเชิงนิเวศ สอดคล้องกับแนวโน้มระดับสากลที่สะท้อนว่ากล่มปิ้งสามารถเป็นส่วนหนึ่งของการฟื้นฟูระบบนิเวศ หากออกแบบให้มีบทบาทเชิงบวกต่อทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งประเทศไทยสามารถนำไปต่อยอดเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

5. ความแตกต่างเชิงโครงสร้างและแนวทางเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมกล่มปิ้งไทย

อุตสาหกรรมกล่มปิ้งไทยจำเป็นต้องสร้างความแตกต่างเชิงโครงสร้างระหว่างการพักผ่อนทั่วไปและประสบการณ์เชิงสุนทรียะที่กล่มปิ้งนำเสนอ ทั้งนี้เพื่อเสริมศักยภาพการแข่งขันในระยะยาว โดยรายงานการวิจัยที่ผ่านมาระบุว่าผู้ใช้บริการให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทางที่สะดวก การสื่อสารภาพลักษณ์ของสถานที่ผ่านสื่อดิจิทัล และความปลอดภัยในพื้นที่พักผ่อน (เจนจิรา เงินจันทร์ และคณะ, 2567) ซึ่งสะท้อนว่าผู้ประกอบการต้องลงทุนในคุณค่าที่จับต้องไม่ได้ เช่น เรื่องเล่า บรรยากาศ และประสบการณ์เฉพาะพื้นที่ มากกว่าการแข่งขันด้านราคา โมเดลกล่มปิ้งที่ผสานแนวคิดสุขภาวะ ความปลอดภัย และเอกลักษณ์พื้นที่จึงมีศักยภาพสูงในการยกระดับสู่ตลาดพรีเมียม รวมถึงขยายสู่ตลาดต่างประเทศในอนาคต

แนวทางพัฒนาเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับกล่มปิ้งไทยสู่ระบบนันทนาการที่ยั่งยืน

การพัฒนากล่มปิ้งในประเทศไทยให้เป็นระบบนันทนาการที่ยั่งยืนเชิงระบบจำเป็นต้องก้าวข้ามแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวแบบเดิม ไปสู่การสร้างกลมกลืนระหว่างสุขภาวะของมนุษย์ ความยั่งยืนทางนิเวศ และความเข้มแข็งทางสังคม โดยตั้งอยู่บนแนวทางของการท่องเที่ยวเชิงฟื้นฟู ซึ่งให้ความสำคัญต่อการสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อระบบนิเวศและชุมชน ควบคู่กับการออกแบบประสบการณ์ตามหลัก GRF ที่เน้นการฟื้นฟูภายในและความหมายเชิงนันทนาการ (Recreational Meaning-Making) ของผู้ใช้บริการ ดังนี้

1. การออกแบบพื้นที่และการจัดการเชิงนิเวศที่นำไปใช้ได้จริง

การสร้างความยั่งยืนของพื้นที่ตั้งต้นเริ่มจากการออกแบบสิ่งแวดล้อมให้รองรับการฟื้นฟูของผู้ใช้บริการและการฟื้นฟูของระบบนิเวศพร้อมกัน โดยผู้ประกอบการควรยึดหลักแนวคิดกล่มปิ้งเชิงฟื้นฟู (Regenerative Glamping) ที่เน้นผลกระทบเชิงบวกมากกว่าการลดผลกระทบเพียงอย่างเดียว ได้แก่ การใช้วัสดุท้องถิ่นที่ย่อยสลายได้ การออกแบบโครงสร้างให้กลมกลืนกับภูมิประเทศ และการกำหนดขอบเขตพื้นที่กันชน (Buffer Zone) ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงต่อระบบนิเวศ นอกจากนี้การจัดการทรัพยากรแบบหมุนเวียน เช่น ระบบพลังงานแสงอาทิตย์ การลดการใช้พลาสติก และกิจกรรมอนุรักษ์ที่ผู้เข้าพักมีส่วนร่วม จะช่วยเปลี่ยนผู้บริโภคจากผู้บริโภคทรัพยากรให้เป็นผู้ร่วมดูแลพื้นที่และเสริมคุณค่าของประสบการณ์การพักผ่อนเชิงฟื้นฟูได้อย่างมีความหมาย

2. กลไกเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการสร้างโอกาสทางธุรกิจให้ผู้ประกอบการรายย่อย

การยกระดับกล่มปิ้งไทยควรมุ่งสู่ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยใช้กลไกของการมีส่วนร่วมและความผูกพันใน GRF เป็นฐานสำคัญ โดยการออกแบบกิจกรรมเชิงสุนทรียะ เช่น เวิร์กช็อปท้องถิ่น งานศิลปะกลางแจ้ง หรือประสบการณ์อาหารพื้นถิ่น ช่วยสร้างมูลค่าเชิงประสบการณ์ที่ทำให้เกิดรายได้ซ้ำและความภักดีของผู้ใช้บริการ อีกทั้งผู้ประกอบการรายย่อยควรใช้ข้อได้เปรียบด้านความคล่องตัวและความเข้าใจพื้นที่ พัฒนาชุดบริการ (Package) ร่วมกับ

ชุมชน ทั้งนี้เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างและเข้าถึงตลาดพรีเมียมได้มากขึ้น ซึ่งแนวคิดนี้จะช่วยให้เศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็งขึ้นและสร้างระบบคุณค่าที่หมุนเวียนภายในชุมชนอย่างยั่งยืน

3. การเสริมทุนสังคมและการก่อรูปอัตลักษณ์ท้องถิ่นผ่านกิจกรรมนันทนาการ

แกลมปังสามารถทำหน้าที่เป็นพื้นที่เสริมสร้างทุนสังคมและอัตลักษณ์ท้องถิ่นได้อย่างมีนัยสำคัญ หากการออกแบบประสบการณ์ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแกนกลาง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการทำอาหารพื้นบ้าน งานหัตถกรรม หรือกิจกรรมวัฒนธรรมพื้นเมือง ควรถูกบูรณาการเป็นกิจกรรมนันทนาการที่มีความหมาย เพื่อก่อให้เกิดความผูกพันต่อสถานที่ผ่านประสบการณ์ที่ผู้ใช้บริการได้มีส่วนร่วมจริง นอกจากนี้การออกแบบกิจกรรมในลักษณะนันทนาการแบบครอบคลุม (Inclusive Recreation) ยังสร้างพื้นที่ให้ผู้เข้าพักและคนในชุมชนเกิดปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นธรรม ส่งเสริมสถานะและบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ และทำให้แกลมปังกลายเป็นพื้นที่ของการเรียนรู้ร่วมกันและการอยู่ร่วมอย่างสร้างสรรค์

4. การเสริมเทคโนโลยีอัจฉริยะเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพ ความปลอดภัย และความยั่งยืน

แม้จุดเด่นของแกลมปังอยู่ที่การกลับคืนสู่ธรรมชาติ แต่เทคโนโลยีสามารถทำหน้าที่สนับสนุนความยั่งยืนได้อย่างสำคัญ การใช้ระบบตรวจวัดคุณภาพอากาศ น้ำ หรือพลังงานแบบอัจฉริยะ รวมถึงระบบจองที่ลดขั้นตอนการบริหารจัดการ ช่วยลดภาระงานของผู้ประกอบการและเพิ่มความปลอดภัยของผู้เข้าพักโดยไม่กระทบต่อความเป็นธรรมชาติของประสบการณ์ นอกจากนี้ข้อมูลเชิงสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมผู้ใช้สามารถนำไปใช้เป็นฐานหลักสำหรับการวางแผนและกำกับดูแลในระดับพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนามีความโปร่งใสและปรับตัวได้ตามความแปรผันของสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวร่วมสมัย

5. โมเดลความร่วมมือสามภาคส่วนเพื่อความยั่งยืน

การพัฒนาแกลมปังไทยให้เป็นระบบนันทนาการที่ยั่งยืนต้องอาศัยโมเดลความร่วมมือแบบสามภาคส่วนโดยการจัดวางบทบาทและความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ได้แก่

5.1 ภาครัฐ ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย และขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ พร้อมทั้งพัฒนากลไกบริหารจัดการเชิงนันทนาการที่โปร่งใส

5.2 ผู้ประกอบการ ทำหน้าที่ออกแบบประสบการณ์ตามแนวคิด GRF บริหารจัดการพื้นที่ตามหลักการเชิงนิเวศ และสร้างความแตกต่างเชิงกลยุทธ์เพื่อรักษาความภักดีของผู้ใช้บริการ

5.3 ชุมชน ทำหน้าที่ร่วมสร้างกิจกรรมท้องถิ่น ถ่ายทอดภูมิปัญญา และเป็นผู้รับประโยชน์จากการพัฒนาทางเศรษฐกิจฐานราก

ซึ่งหากบทบาททั้งสามสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ แกลมปังไทยจะสามารถพัฒนาเป็นพื้นที่นันทนาการสร้างสรรค์ที่สร้างประโยชน์ร่วมทั้งด้านสุขภาวะ เศรษฐกิจ และความยั่งยืนในระดับชุมชนและสังคมได้อย่างแท้จริง

บทสรุป

แกลมปังสะท้อนพลวัตการเปลี่ยนผ่านของกิจกรรมนันทนาการจากการใช้เวลาว่างอย่างจริงจังไปสู่การใช้เวลาว่างเชิงสุนทรีย์ที่ผสมผสานความสะดวกสบายเข้ากับการอยู่ร่วมธรรมชาติอย่างมีความหมาย โดยการวิเคราะห์ในบทความนี้ชี้ให้เห็นความแตกต่างเชิงโครงสร้างของแกลมปังซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคยุคดิจิทัลผ่านความปลอดภัย ความสะดวก และประสบการณ์เชิงสุนทรีย์ที่ก่อรูปเป็นคุณค่าใหม่ทางนันทนาการ อีกทั้งยังสะท้อนศักยภาพของแกลมปังไทยในฐานะพื้นที่นันทนาการสร้างสรรค์และฐานเศรษฐกิจใหม่ที่สามารถเชื่อมโยงผู้ประกอบการชุมชน และระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นเข้าด้วยกันอย่างมีพลัง จุดเด่นของบทความคือการพัฒนากรอบแนวคิดนันทนาการแกลมปัง (Glamping Recreation Framework: GRF) ซึ่งอธิบายกลไกเชิงเหตุและผลของประสบการณ์แกลมปังอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงปัจจัยตั้งต้นด้านการออกแบบพื้นที่ (Input) เข้ากับกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพและภาวะสิ้นไหล (Process) ที่นำไปสู่ผลลัพธ์ด้านสุขภาวะองค์รวมและความผูกพันต่อสถานที่ในระยะยาว (Outcome) ทำให้ GRF กลายเป็นกรอบอธิบายที่สามารถรองรับการออกแบบพื้นที่ การบริหารจัดการเชิงนันทนาการ และการพัฒนานโยบายได้อย่างมีทิศทาง อีกทั้งได้เสนอแนวทางพัฒนาเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับแกลมปังให้เป็นรูปแบบนันทนาการที่ยั่งยืนผ่าน

การออกแบบเชิงพื้นที่ การจัดการทรัพยากรอย่างรับผิดชอบ การส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ซึ่งล้วนเป็นฐานเชิงวิชาการสำคัญต่อการขับเคลื่อนแกลมปังในประเทศไทยในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย)

- กัญญาพัชร พัฒนาโกคินสกุล สุภัทรา สังข์ทอง และนิมิต ชื่นสัน. (2565). การพัฒนาแกลมปังเพื่อการท่องเที่ยว. *วารสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน*, 4(2), 94-109.
- กุลแก้ว คล้ายแก้ว และคณิต เขียววิชัย. (2566). การท่องเที่ยวแกลมปัง : มิติใหม่ของการพัฒนาการท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด-19. *วารสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน*, 5(2), 83-96.
- กุลแก้ว คล้ายแก้ว และสุรางคณา พิพัฒน์โชคไชโย. (2567). ภูมิทัศน์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวแคมป์ปิ้ง ชุมชนปากน้ำบอย จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารวิชาการการบิน การเดินทาง และการบริการ*, 3(1), 36-53.
- เจนจิรา เงินจันทร์ ลาวรรณ เหมพิจิตร สิริกาญจน์ ทวีพิธานันท์ นวพร ประสมทอง และสุวัช พัทธ์ทิม. (2567). กระบวนการตัดสินใจในการเลือกเดินทางท่องเที่ยวรูปแบบแคมป์ปิ้ง จังหวัดอุทัยธานี. *วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน*, 6(2), 17-32.
- ชนิษฐา ใจเป็ง. (2567). องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้งและแกลมปัง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล. *วารสารอินทนิลทักษิณสารมหาวิทยาลัยทักษิณ*, 19(1), 93-111.
- ดาวรุ่ง พัททอง และวงศ์ลัดดา วีระไพบุลย์. (2566). ประสบการณ์การตั้งแคมป์ที่ส่งผลต่อความภักดีของจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว: บทบาทตัวแปรส่งผ่านของการแสวงหาความแปลกใหม่และความสนุกสนาน. *วารสารบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 7(1), 26-48.
- วริธินันท์ ขวัญมงคลชัย พัทธ บัญญุปกครอง เขมมิกา แพรงศรีรักษา และประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์. (2566). การศึกษาปัจจัยความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวแบบแกลมปัง ในพื้นที่แคมป์ปิ้งจังหวัดสระบุรี. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 18(65), 64-71.
- วันวิสาข์ พลอยอินสว่าง และสันติธร ภูริภักดี. (2567). การให้ความหมายและแนวโน้มของนวัตกรรมบริการที่พักแรมแบบแกลมปัง. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 41(2), 31-57.
- วิษุตา ร้อยพิลา ชรินทร์ แพทย์ปรีดา และอรอุษา อ่องสุวรรณ. (2566). องค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจเลือกที่พักแบบแคมป์ปิ้ง จังหวัดนครนายก. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 9(2), 89-97.
- อมรเทพ ศรีสุข ดนุพล แสงนาค อัญชิษฐา ภูอุดม และอภิญา สุทธิชัย. (2566). ปัจจัยทางการตลาดของการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่สไตล์ “แกลมปัง”. *วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ*, 6(2), 400-420.

เอกสารอ้างอิง (ภาษาอังกฤษ)

- Angelini, A. (2023). Luxury tourism in sustainable accommodation-what can compromise the tourist experience? An analysis of glamping in Italy. *Sinergie Italian Journal of Management*, 41(1), 21-39.
- Bai, X., & Tuntates, U. (2024). Guideline for developing glamping tourism in China: A case study of Gansu. *International Journal of Sociologies and Anthropologies Science Reviews*, 4(5), 565-582.
- Bikmetov, E., Kuznetsova, E., Ruvenny, I., Ignateva, O., & Sizonenko, Z. (2024). Concept and practice of marketing glamping as an eco-friendly tourism product. *BIO Web of Conferences*, 130, 04020. <https://doi.org/10.1051/bioconf/202413004020>

- Brochado, A., & Brochado, F. (2019). What makes a glamping experience great?. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 10(1), 15-27.
- Colesnicova, T., Sarkisian, A., Dobrianskaia, N., & Lebedeva, V. (2024). Analysis and perspectives of glamping-tourism development within the global tourist market. *Journal of Research on Trade, Management and Economic Development*, 22(2), 122-138.
- Craig, C. A. (2025). Glamping: A review. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 49(6), 100858. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2025.100858>
- Csikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: The psychology of optimal experience*. Harper & Row.
- Dashchuk, Y., Matviichuk, L., & Zubekhina, T. (2024). Glamping as a Tool for Sustainable Tourism Development of Protected Areas: Ukraine's Experience. *Sport and Tourism Central European Journal*, 7(3), 113-132.
- Grande, K., Camprubi, R., & Séraphin, H. (2025). Clustering glamping entrepreneurs with intention desire to action model (IDA): Towards an understanding of entrepreneurial intentions. *International Journal of Hospitality Management*, 126, 104069. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2024.104069>
- Guo, Q., Yang, X., & Xie, H. (2024). The impacts of mountain campsite attributes on tourists' satisfaction and behavioral intentions: The mediating role of experience quality. *Journal of Destination Marketing & Management*, 32, 100873. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2024.100873>
- Hanafiah, M. H., Amirah, W. N., Asyraf, M. A., Zain, N. A. M., & Hussein, A. S. (2025). Glamping tourism: unpacking ecotourists' experiential quality, perceived value and behavioural intention. *Journal of Ecotourism*, 24(4), 401-423.
- Kaplan, R., & Kaplan, S. (1989). *The experience of nature: A psychological perspective*. Cambridge University Press.
- Khlaikaw, K., & Kheovichai, K. (2023). *The model development of a new identity of glamping within the context of world heritage tourism in Thailand* [Unpublished Doctoral dissertation]. Silpakorn University.
- Line Today. (2565). 6 ที่พัก Glamping ริมน้ำใกล้กรุงเทพ ช้อนนอนป่าแบบหรรษา!. <https://today.line.me/th/v3/article/ML2ry5Q>
- Lu, C. Y., Suhartanto, D., & Chen, B. T. (2024). Exploration of new outdoor leisure activities (glamping) during the post-pandemic era. *Tourism Recreation Research*, 49(5), 1077-1095.
- Pine, B. J., & Gilmore, J. H. (2013). The experience economy: Past, present and future. In *Handbook on the experience economy*. Edward Elgar Publishing.

คณะผู้เขียน

รองศาสตราจารย์ ดร.เดชณ ทงเดิม

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เลขที่ 319 ตำบลโพธิ์

อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ 33000

e-mail: spsc_network@hotmail.com

อาจารย์พรหมลิขิต อูรา

สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เลขที่ 319 ตำบลโพธิ์
อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ 33000
e-mail: promlikit@sskru.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุตาภรณ์ สัมครผล

สาขาวิชาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตศรีสะเกษ
เลขที่ 711 ถนนทองมาก ตำบลโพธิ์ อำเภอเมืองศรีสะเกษ
จังหวัดศรีสะเกษ 33000
e-mail: samakphol.cs@hotmail.com